

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

МАТЕРІАЛИ

**VI Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців**

**«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО
ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ»**

присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та
менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету
Ушинського

М. ОДЕСА - 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

**кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної
діяльності**

М А Т Е Р І А Л И

**VI Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців**

**«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО
ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ»**

присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та
менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету
Ушинського

(Одеса, 20-21 травня 2022 року)

Одеса -2022

М 54 **Методологія та технологія сучасного філософського пізнання** //
Матеріали IV Міжнародної наукової конференції (Одеса, 20-21 травня 2022 р.)
135 с.

Рецензенти:

***Пальчинська Мар'яна Вікторівна** - доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри філософії, психології та педагогіки Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку,*

***Рибка Наталя Миколаївна** – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та методології науки Державного університету «Одеська політехніка»*

Збірник матеріалів VI Міжнародної наукової конференції «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; філософію історії в сучасному вимірі; філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства; філософію синергетики та філософські погляди Г.Сковороди у світлі сучасності. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 11 від 30 червня 2022 року)

політика повинна бути спрямована на становлення нової системи цінностей, норм і правил, що впливають на розвиток і реалізацію людського потенціалу.

Покращення ситуації що склалася в області реалізації людського потенціалу можна досягти за допомогою вироблення пропозицій, спрямованих на підвищення якості реалізації людського потенціалу в українському суспільстві. Ці пропозиції спрямовані на створення сприятливого інституційного середовища, яка б сприяла активному розвитку основних складових людського потенціалу в українському суспільстві. Державна політика повинна бути спрямована на становлення нової системи цінностей, норм і правил, що впливають на розвиток і реалізацію людського потенціалу. З цією метою необхідно:

- розробити систему заходів, спрямовану на зниження диференціації доходів в суспільстві. Це бачиться нам можливим завдяки впровадженню принципу взаємозалежності між рівнем доходу індивіда і його людським капіталом;

- розробити правила і норми, за допомогою яких можна було б адаптувати сучасну українську систему освіти до світової системи і ринку праці. Таку адаптацію слід проводити не за допомогою простого копіювання світових стандартів освіти в українське законодавство, а за допомогою врахування національних особливостей, менталітету людей і в контексті синтезу культур;

- розробити норми і правила, що сприяють реформуванню системи охорони здоров'я.

Це реформування має бути спрямоване в руслі вирішення проблем пов'язаних з питаннями збільшення тривалості життя населення країни і скороченням рівня смертності в країні, пропагандою здорового способу життя, а також збільшенням фізичного і психологічного здоров'я населення країни шляхом активної політики в галузі соціально-психологічних факторів, які мають безпосередній вплив на середовище життєдіяльності.

Савчук Наталія Вікторівна (м. Київ) - кандидат економічних наук, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ СЕНС ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ

Кожна розмова про економіку, фінансовий, матеріально-економічний ресурс, багатство містить в своїй основі насамперед одне – гроші. Причому не лише як еквівалент, а як соціально-культурне явище, від яких залежить якщо не все, то майже все. «Гроші, – зазначає В. Ільїн, – давно перетворилися із засобу платежу в головну умову життєдіяльності людини; вони стали платою за підлість і зраду, й одночасно – за подвиг и мудрість. Спокусу грошима пройшли герої і еретики, святі й грішники. Для монетаристів гроші – переважно фінансовий актив з необмеженою ліквідністю і короткотерміною стабільністю; для австрійської школи неолібералізму гроші являють спосіб оформлення дії суспільного механізму ціноутворення і обміну, а також ними є

кожний актив, що приймається для врегулювання боргів. В епоху Інтернету гроші постають «валютою інформаційного обміну», вони створюють можливість збільшувати і розповсюджувати достаток в небачених масштабах. В силу грошей «вбудовані» енергія конкуренції і «змагання» між суб'єктами соціального, політичного та економічного життя» [2, с. 6].

Сучасне життя неможливо уявити без грошей. Всі ми, кожного дня, приймаємо фінансові рішення. Гроші – або те, як ми ними управляємо – впливають на різні сфери життя: роботу й відпочинок, здоров'я та настрої визначають соціальний статус і стосунки між людьми. Незалежно від того, чи продовжуємо ми здобувати освіту, чи починаємо працювати або започатковуємо власну справу, чи створюємо сім'ю, купуємо житло або автомобіль, чи заощаджуємо на відпочинок і старість, крізь усі ці події знання про фінанси впливатимуть на досягнення наших цілей і смислу життєдіяльності.

Щоб досягти життєвого успіху необхідно бути не лише освіченою, а й фінансово культурною та фінансово грамотною людиною. Не достатньо просто вміти рахувати гроші. Зростання матеріальних статків у значній мірі залежить від того, на скільки розумно людина використовує ресурси та вміло, грамотно розпоряджається грошима. Тільки засвоївши основні поняття та зрозумівши принципи управління фінансами, можна успішно займатися бізнесом та управляти власними фінансами. «Помилково вважати, – підкреслює Е. Тоффлер, – що успіхи в науці і техніці – це ізольовані одні від одного події. Особливо значні успіхи – як інтелектуальні, так і фінансові – досягаються тоді, коли двоє або більше відкриттів відбувається одночасно і виявляється пов'язаними між собою. Чим більш різноманітні дослідницькі проекти, чим більше вчених і засобів, що витрачаються їх здійснення, тим більший потенціал, яким володіє новація, і тим більш вражаючі результати вона приносить» [3, с. 27].

Тобто фінанси, гроші, інтелект, пізнання, наука, освіта – речі взаємопов'язані. Фінансова освіта сприяє прийняттю грамотних рішень, мінімізації ризиків і, тим самим, обумовити продуктивний поступ суспільства сприяє фінансова освіта, або грамотність. Низький рівень фінансової грамотності та недостатнє розуміння в сфері особистих фінансів може призвести не тільки до банкрутства, але й до неграмотного планування як соціально-економічного розвитку держави, так і виходу на пенсію, уразливості до фінансових шахрайств, надмірних боргів і соціальних проблем, таких як депресія.

Поняття «фінансова грамотність» виходить за межі політичних, географічних та соціально-економічних кордонів, а потреба у фінансовій освіті населення, як показує соціальний досвід, зростає в геометричній прогресії. Фінансова грамотність допомагає змінити ставлення до грошей, управління ними, змушує думати про майбутнє та планувати потреби. І, найголовніше, сприяє увійти у структуру і проблеми сучасного світу, який називають фінансово-економічним.

В соціально-культурних дискурсах США поняття «фінансова грамотність» розглядається як динамічне поняття, яке постійно змінюється, на

нього впливають вік, сім'я, культура і навіть місце проживання. Фінансові цілі людей індивідуальні, вони мотивуються життєвою ситуацією і соціально-економічним статусом людини. Ціль фінансової грамотності – це в легкій зрозумілій формі якісно донести інформацію про сенс і правила монетарно-економічної діяльності до кожного, хто її потребує.

З такої точки зору, фінансова грамотність – це сукупність навичок, які набуваються в процесі фінансової освіти в школі або закладах вищої освіти, продуктивно засвоюються і перевіряються в практиці конкретного життя. Але до цього життя потрібно готувати в плані одержання необхідних фінансових знань.

В багатьох країнах різні програми та проекти з питань підвищення фінансової грамотності населення спрямовані на формування навичок життєвої, практичної філософії. Вона орієнтує «спиратися на власні сили», щоб кожен громадянин досяг успіху, мав фінансову незалежність і зберіг її впродовж подальшої життєдіяльності.

З початком епохи фінансової економіки («фінансової цивілізації») багато держав світу почали процес фінансової освіти та підвищення фінансової грамотності населення з окремих ініціатив і комерційних структур. Але практика показала, чим швидше до цього процесу підключиться держава, зокрема з її інститутом освіти і тим більш успішно вирішується проблема. Підвищення фінансової грамотності – це сфера відповідальності держави, бізнесу, освіти і, безперечно, сім'ї.

Важливо пам'ятати, що молоде покоління – це майбутні учасники не лише соціального життя, а й фінансового ринку, фінансово-економічної діяльності, виробничого і соціально-культурного процесу, платники податків, вкладники та позичальники. Ось чому навчання фінансової грамотності важливо починати в ранньому віці, долучаючи дітей до розуміння сенсу фінансової економіки, фінансової діяльності.

З 2019 року відповідно до ініціативи МОЗ в Україні учні 10-11 класів почали вивчати предмет «Фінансова грамотність». Але з нашої точки зору, цього недостатньо. Вже до цього віку учні набули вміння користуватися грошима, купувати і, в багатьох випадках, заробляти. Питання полягає в тому, якого характеру ці навички і вміння, від кого вони одержані, хто їх автор: економічно грамотна людина чи спекулянт «купи-продай».

В сучасному суспільстві, в якому чітко визначилися монетарно-фінансові пріоритети, існує гостра необхідність у формуванні культури підприємницької діяльності, розвитку здібностей та норм поведінки для організації власного бізнесу. Все це буде мати позитивні результати на основі фінансової грамотності. Добре інформовані та грамотні споживачі пред'являють високі вимоги до якості товарів та послуг, тим самим не тільки сприяють підвищенню якості, але і стимулюють конкуренцію серед виробників. Дана обставина повинна позитивно впливати на політику цін, створювати умови для ефективного регулювання ринку, зростання здорової конкуренції серед продавців і покупців фінансових продуктів та послуг.

Більшість міжнародних та вітчизняних експертів вважають: чим раніше молодь дізнається про роль грошей в сімейному житті і житті суспільства, тим

швидше сформуються корисні фінансові звички, які допоможуть уникнути фінансових помилок в майбутньому, набути матеріальної та фінансової самостійності, а також закласти основу своєї фінансової безпеки та економічного добробуту. Це особливо важливо для нашого часу, в якому навіть влада проявляє себе насамперед як фінансова і економічна могутність та потенціал, а не як військова сила. Сьогодні вже не так важливо, володіє людина «правильним» світоглядом, гнучкою ідентичністю або притримується пануючої ідеології, - найважливіше, скільки в неї фінансових ресурсів, монетарних можливостей, які відкривають шлях до володіння – речами, владою, іншими індивідами. Лозунг сьогодення: «Я купую, отже, існую» [1, с. 88]. Це дещо інше, ніж декартівське: «Я мислю, отже я існую».

Як показує західноєвропейський досвід, безумовно, фінансова грамотність виховується впродовж тривалого періоду часу на основі принципу «від простого до складного», в процесі багаторазового повторення і закріплення, спрямованого на практичне застосування знань і навичок. Фінансові навички повинні прищеплюватися так само, як правила етикету, дорожнього руху, поведінки в громадських місцях.

Безумовно, фінансова грамотність є результатом економічної освіти. Її важлива значущість фінансової освіти, підтверджена світовою практикою: по-перше, це активне засвоєння молодим поколінням фінансових продуктів і послуг, по-друге, вміння оцінити ризики та уникнути шахрайства; по-третє, необхідність розуміння і раннього формування своїх депозитів, сімейних та пенсійних накопичень; по-четверте, грамотна інвестиційна поведінка, котра є важливим аспектом як для продуктивної національної економіки, так і для створення свого індивідуального майбутнього в цілому.

Слід зауважити, що хоча соціальний і економічний ефект від підвищення фінансової грамотності проявляється поступово, світовий досвід доводить безперечно необхідність здійснення цієї роботи. Тому неприпустимим є зволікання у вирішенні зазначеної проблеми. Хороший рівень фінансової грамотності необхідний кожній людині не тільки для досягнення її особистих фінансових цілей, забезпечення циклів життєдіяльності, але й реалізації екзистенційних проблем життєвого циклу. Якою б не була конкретна мета, виграшем від фінансової грамотності буде підвищення рівня життя і впевненість у майбутньому, стабільність і процвітання економіки, суспільства і людини в цілому. А там, де грамотність, там – культура, мислення, знання, інтелект, творчість. Таким чином, фінансова грамотність є актуальним завданням сьогодення. Дедалі більше заходів з підвищення фінансової грамотності фокусуються не на інформуванні, а на розвитку практичних умінь та навичок громадян, що формується у результаті виховання, розвитку, накопичення та застосування на практиці навичок і вмінь управління особистими фінансами і є частиною такого важливого поняття як «фінансова культура».

Список використаних джерел

1. Бауман З., Донскис Л. Моральная слепота: утрата чувствительности эпоху текучей современности / З. Бауман, Л. Донскис. – СПб.: Изд-во Ивана Лимбаха, 2019. – 368 с.

2. Ильин В.В. Магия денег. История, философия, жизнь: монография / В.В. Ильин. – К.: УБС НБУ, 2011. – 590 с.

3. Тоффлер Э. Революционное богатство / Э.Тоффлер, Х.Тоффлер. – М.: АСТ: ПРОФИЗДАТ, 2008. – 569 с.

СЕКЦІЯ № 8

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ Г.С.СКОВОРОДИ В СВІТЛІ СУЧАСНОСТІ

Атаманюк Зоя Миколаївна (Одеса) – доктор філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

ОСОБИСТІСНА СВІДОМІСТЬ ЗА Г.С. СКОВОРОДОЮ

Г. С. Сковорода порівнював людину з мікrokосмосом. Це свідчить про дуже широкий спектр шляхів набуття свободи особистістю. Серед цього розмаїття одне з чільних місць в гармонізації суспільного та індивідуального належить шляху за яким суспільні вимоги постають як стереотипи, що згодом стають сенсом життя, свободи для особистості [2, , с. 135].

Сам по собі стереотип, як категорія, не містить в собі приписів для цілей виховання. Але це не лишає його виховних функцій. В стереотипах виховна діяльність виступає у двох своїх видах: формування певних рис духовного обличчя і поведінки індивіда та опосередковане – вчерез пропорційну організацію порядку повсякденних відносин, відступ від яких піддається остракізму, осуду суспільною думкою. Стереотипи, як способи реалізації суспільних відносин, завжди виникають, розвиваються та зникають під певним впливом матеріального виробництва та економічних відносин. Як докази відношень надбудовного характеру, стереотипи надзвичайно живучі: ми постійно є свідками відставання масової свідомості від розвитку суспільного буття. Сучасні стереотипи перестали відповідати вимогам актуальності, важливе їх відновлення та перебудова для нових суспільних потреб. щоб здійснювати безпосередній вплив на формування людей, їх свідомість. Будь-який стереотип, простий чи складний, має суттєву рису, через яку закріплений у ньому образ сприймається індивідом як щось само собою зрозуміле і не викликає сумнівів. Оволодіваючи масами, він знаходить додаткову підтримку у переконливому для багатьох аргументі: «всі так роблять». Об'єктивна оцінка масових соціальних стереотипів повністю ґрунтується на змісті соціальних цілей, ідеалів, наповнюються ними, це можуть бути і позитивні – прогресивні, і негативні – регресивні, застарілі стереотипи [3, с.250].